

gatott, és tájékoztatta a város zsidóságának vezetőit a fasiszta zsidóellenes intézkedések valódi tartalmáról.

A bizottság szorosán együttműködött a román zsidóság vezetőivel, köztük A. L. Zissuval és W. Fildermann-nal.¹⁹ Tevékenysége a fegyverszünet előtti időszakban elsősorban arra terjedt ki, hogy gondoskodjék a menekültek személyes biztonságáról, sokuk számára lehetővé tegye a továbbutazást Palesztinába, s kapcsolatokat létesítsen és tartson fenn a nagy külföldi zsidó szervezetekkel, amelyektől pénzbeli és természetbeni támogatást remélt.

Mire a bizottság megalakult, a román kormány már hazatelepítette a transznisztriai túlélők többségét, és figyelemre méltó türelmet tanúsított a zsidók iránt, a bizottságnak mégis igen körültekintően kellett tevékenykednie. A németek erős nyomást gyakoroltak a kormányra, mert ha abba kénytelen-kelletlen bele is nyugodtak, hogy a marsall nem támogatja a végleges megoldás programját, a kormánynak a zsidók palesztinai kivándorlásával kapcsolatos tervei és a román politika kihatása a magyarországi deportálásokra módfelett nyugtalanították őket.

1944 késő tavaszára a román vezetők arra a meggyőződésre jutottak, hogy mind bel-, mind külpolitikai szempontból akkor járnak el a legokosabban, ha lehetővé teszik a zsidók kivándorlását. Ennek a nézetnek Mihai Antonescu miniszterelnök-helyettes és külügyminiszter volt az egyik fő szószólója. Az ő kezdeményezésére és elnöklétével június 9-én miniszteri tanácskozást tartottak a zsidókérdés – és ezen belül külön hangsúllyal a zsidók esetleges kivándorlása – megvitatásának céljából. A résztvevők között volt Dumitru Popescu tábornok belügyminiszter; Constantin Vasiliu tábornok rendfenntartási és közbiztonsági miniszterhelyettes; Sova tábornok tengerészeti miniszterhelyettes; valamint Radu Lecca. Mihai Antonescu a megbeszélés eredményét június 17-én kelt, Zissuhoz címzett levelében fedte föl:

- az Antonescu marsall utasítására megalakított Általános Kivándorlást Szabályozó Miniszteri Bizottság a kivándorlás kérdésében pozitívan foglalt állást;
- kivándorlási hivatalt kell létesíteni Zissu elnöklétével, tanácsadóit és a hivatal többi tisztviselőjét ő maga jelöli ki;²⁰
- a szállítási egyezmények megkötését a Román Hajózási Szolgálat (Serviciul Maritim Român – SMR) bonyolítja;
- a bizottság elvben jóváhagyta, hogy négy, idegen zászló alatt közlekedő hajó kifusson a constantnai kikötőből, ahol vesztegel, feltéve hogy utasai a transznisztriai áldozatok árváiból, Romániából távoz-